

ŠKOLA PEJSKARŮ

JAN SKUHROVSKÝ

LZE TRESTAT PSA?

V úvodním článku jsme se snažili objasnit si pojem zlidšťování psa a z toho vyplývající nedostatky při jeho výchově a výcviku. Do obsahu této tematiky patří i další prořezky majitelů.

Neméně důležitý problém je trestání psa. I když se to jistě bude zdát mnohým majitelům přitažené za vlasy, cvičitel prakticky nemůže psa potrestat. Každý majitel psa, i když si to neuvědomuje, je vlastně cvičitelem. Není to tedy jen psovod, který psa plánovitě cvičí ke zkouškám. I naše soužití se psem má svůj cíl: pes musí být dobrým společníkem, musí některé své chování omezovat a podrobit se určitému řádu. I to je v podstatě výcvik. Tolik na vysvětlenou. Víme totiž, že řada čtenářů a majitelů psů vidí pod slovem výcvik a cvičitel jen služební výcvik.

Vraťme se však k trestání psa. Pojem trestu jako následku za určité nesprávné chování si může vybavit jen člověk. U psa je to zcela vyloučeno. Čtenář okamžitě namítne, že tomu tak není. Potrestal psa a pes od té doby dělá dobrotu. V některých případech mohou podobné zákroky a jejich výsledky působit na cvičitele tímto dojmem. Pravda to však není. Někdy totiž dochází ke vzácné shodě, že cvičitel i v neznalosti udělá právě to, co by i za jiných podmínek bylo správné a jedině možné. Většinou však podobný zásah a „trest“ působí zcela opačně a navíc narušuje vzájemný vztah mezi cvičitelem a psem.

Ukažme si to na konkrétních případech. Skoro každý majitel má s přivoláním psa potíže. Tento výkon není důležitý jen u služebního výcviku. Je nutný u všech psů a právě u něj vidíme typicky chybné působení na psa pomocí trestu. Jelikož převážná většina majitelů psů nepostupuje již od samého počátku správně, je pro ně potom problémem pustit psa z vodítka, protože pes neposlechne na přivolání. Majitel pak vystřídá různé povely a sliby jak v kladném, tak záporném smyslu. Výsledek se rovná nule. Pes většinou přijde, až když je unaven. A potom majitel, který by vlastně měl být rád, že psa konečně přivolal, udělá něco, od čeho očekává spásu. Psa potrestá výpraskem: já ti dám, žes nechtěl přijít! Pes získá nepřijemnou zkušenost, takže podruhé bude přivolání ještě složitější. I když snad v některých případech pes přece přijde, celé jeho chování vyjadřuje strach a bázeň. Toho jsme přece nechtěli dosáhnout. Chceme být psu dobrým přítelem. Neměli jsme zlý úmysl. Chtěli jsme jenom psovi ukázat, že to, co prováděl předtím, dělal

špatně. Chtěli jsme ho jen podle našeho lidského myšlení potrestat. Pes však v žádném případě nemůže pochopit souvislost výprasku s tím, že nechtěl přijít. Tak daleko jeho schopnosti nesahají. O tom, jak těmto základním nedostatkům předejít a jak správně nacvičit přivolání, si povíme v některém dalším pokračování. Cílem tohoto článku je pouze upozornit na rozdílnosti v chápání psa a na chyby, které vznikají z neznalosti psychiky psa.

V podobné situaci vznikají i další nežádoucí spojitosti. Například povel, kterým psa chválíme za dobré počínání, se vytváří velmi dlouho a postupně. Tento povel nelze vytvořit okamžitě jako povel pro zákaz nežádoucí činnosti psa. A teď si představme, že se ještě nedostatečně vytvořeného povelu snažíme použít pro přivolání psa. Bylo by to správné jen potud, pokud by i závěr byl další pochvalou. Výprask však zcela přehluší vytvářený povel pochvaly. Řekneme-li si to lidsky, psa jsme vlastně podvedli. Po této zkušenosti již nikdy pes povelu pochvaly nebude „věřit“.

Jsou však situace, kdy se na první pohled zdá, že psa skutečně trestáme. Mám na mysli použití některého silnějšího podnětu, který na psa přímo působí, například trnutí vodítkem. Často jsme svědky toho, že se toto trnutí používá jako forma trestu, psem trháme a současně mu vytýkáme chyby. To je špatně. Trhneme-li vodítkem v okamžiku, kdy nás pes předbíhá a chceme dosáhnout toho, aby šel u nohy, potom význam trnutí

spočívá v tom, že následuje očekávaná reakce psa. V okamžiku trnutí přijde povel „k noze“, současně uvolnění a pochvala. Trnutí a nepřijemný pocit, který psu způsobujeme, není trestem za to, že jde špatně, ale kontrastním znázorněním rozdílu. Při předbíhání bylo trnutí, u nohy psovoda náraz přestal, naopak je zde chlazení. Snad žádný tvor na světě si při podobném servírování osobních „pocitů“ nevybere to nepřijemnější. Vybere si to, co je pro něho v dané situaci výhodnější a tím je skutečnost, že se drží u nohy cvičitele. Samozřejmě, že i přitom je velmi důležité používat okamžitě jak obou podnětů, tak i povelů.

Nyní jde jen o to, aby každý majitel psa pochopil smysl a význam používaných podnětů, aniž by sklouzl na formu „trestání“. Při nutnosti použít silnější podnět se vždy snažíme, aby navazoval na danou situaci a neměl vztah k osobě cvičitele. Je jen jedna výjimka, kdy je naopak nutné, aby pes skutečně viděl, že silný podnět vychází z osoby cvičitele. Ani potom však nemůžeme mluvit o trestu, ale o projevu nadřazenosti a osobnosti. Je to pouze v případech, když pes zavrčí nebo zaútočí na majitele. Není důležité v jaké situaci, i když mu majitel třeba sáhne na potravu. S pokusem zavrčet na majitele se setkáme u všech psů. Pouze tehdy je možno použít úderu tak, aby pes jasně viděl jeho původce. Opět to však neznamená psa seřezat. Stačí i zcela malý úder. Překvapení je důležitější než síla úderu.

Obvykle se štěně zcela přirozeně snaží získat vůdčí místo smečky. Božel tyto pokusy štěňat přehlédneme, ba naopak je pokládáme za směšné a roztomilé. Jistě je to legrace, když takový cvrček vrčí i vyrazí, když mu saháme na misku, ale následky takového přehlédnutí bývají horší. Ze psa se postupně stává Pán a jeho majitel se musí přizpůsobovat. Ale o tom opět zas někdy jindy. Stačí si jen zapamatovat a hlavně v praxi stále uplatňovat, že psa nelze trestat v lidském pojetí, že i to patří do oblasti zlidšťování psa.

Snímek KARLA ŠTEPANSKÉHO